

En Sergio Aqueitos, portaveu del Grup Municipal Compromís per Sant Joan de l'Ajuntament de Sant Joan d'Alacant, a l'empara del que preveu l'article 116 de la Llei 8/2010 de la Generalitat, de 23 de juny, de Règim Local de la Comunitat Valenciana, i de conformitat amb el que diuen els articles 91.4 i 97 del Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les entitats locals; presenta al ple la següent

MOCIÓ PER L'ALLIBERAMENT DE LES PATENTS DE LES VACUNES DE LA COVID-19

La pandèmia està ara molt estesa i afecta a la majoria dels països del món. En aquests moments hi ha més de cent setze milions de casos confirmats i més de dos milions i mig de morts per COVID-19 en el món. Hi ha disponibles diverses vacunes per a previndre eficaçment la COVID-19 i moltes altres estan en procés. Tots els països estan lluitant per a contenir la propagació de la pandèmia i proporcionar atenció sanitària als afectats. Molts països desenvolupats, en vies de desenvolupament i menys desenvolupats han declarat una emergència nacional amb l'objectiu de frenar el creixent brot i, seguint el consell de l'OMS, han aplicat mesures amb importants conseqüències per a la societat i l'economia. En particular, els països en desenvolupament i els menys desenvolupats es veuen especialment afectats de manera desproporcionada.

Tots els estudis informen de les enormes pèrdues econòmiques causades per la pandèmia i alguns assenyalen que les pèrdues persistiran en bona part, si no s'aconsegueix controlar la pandèmia a tot el món, això és, en tots els països del món inclosos els menys desenvolupats.

És peremptori que les vacunes arriben a tothom

Una resposta eficaç a la pandèmia de la COVID-19 requereix un accés ràpid a productes mèdics assequibles per a la prevenció i el tractament dels pacients que el necessiten urgentment. La pandèmia ha provocat un ràpid augment de la demanda mundial i molts països s'enfronten a una greu escassetat, la qual cosa limita la capacitat de respondre eficaçment a la pandèmia. L'escassetat d'aquests productes ha posat en perill la vida dels treballadors sanitaris i d'altres sectors essencials i ha provocat moltes morts evitables.

A mesura que es desenvolupen noves proves diagnòstiques, teràpies i vacunes per fer front la COVID-19, existeix una gran preocupació sobre quan estaran disponibles ràpidament, en quantitats suficients i a un preu assequible per a satisfer la demanda mundial. L'escassetat crítica d'aquests productes mèdics també ha posat en greu risc als pacients que pateixen altres malalties transmissibles i no transmissibles.

Per a cobrir la creixent escletxa entre l'oferta i la demanda, diversos països han iniciat la producció nacional de productes mèdics i/o estan modificant els productes mèdics existents per al tractament dels pacients amb COVID-19. El ràpid increment de la fabricació a nivell mundial és una solució crucial òbvia per a la disponibilitat i l'accés assequible dels productes mèdics per a tots els països que els necessiten.

No obstant això, els drets de propietat intel·lectual obstaculitzen o poden obstaculitzar el subministrament oportú de productes mèdics assequibles per als pacients. Alguns països ja han introduït canvis legals urgents en les seues lleis nacionals de patents per a agilitar el procés d'emissió de llicències obligatòries d'ús governamental. Més enllà de les patents, altres drets de propietat intel·lectual també poden suposar un obstacle, amb opcions limitades per a superar aquelles barreres. A més, molts països, especialment els països en desenvolupament, poden enfrontar-se a dificultats institucionals i legals a l'hora d'utilitzar les eines disponibles en l'Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (Acord sobre els ADPIC) de l'Organització Mundial de Comerç (OMC).

A nivell internacional, s'ha posat en marxa una crida urgent a la solidaritat mundial i a l'intercanvi mundial sense traves de tecnologia i coneixements tècnics amb la finalitat que es puguin donar respostes ràpides per al control de la COVID-19 en temps real.

Aquesta urgent necessitat xoca amb interessos espuris de les grans farmacèutiques

Les vacunes desenvolupades per conegudes empreses de biotecnologia i multinacionals farmacèutiques com a Moderna, Pfizer i AstraZeneca, es van desenvolupar gràcies, totalment o parcialment, als diners públics. Aquestes empreses han rebut milers de milions d'euros en concepte de suport a la investigació i en acords de subministrament de vacunes.

Aquestes vacunes haurien de pertànyer com a mínim, als contribuents dels països rics que les han finançades i, no obstant això, novament els contribuents tornem a pagar-les amb diners públics i amb poques perspectives d'obtindre totes les que es necessiten, almenys, amb la rapidesa necessària. Els països rics estem tenint problemes d'accés ràpid a les vacunes, perquè aquestes estan en mans d'unes poques empreses que exerceixen els seus drets de patent per a no permetre que unes altres les desenvolupen i posen a la disposició dels mercats. Però, què passa amb els habitants dels països pobres que no han tingut la capacitat de comprometre els diners necessaris per a la investigació i els compromisos de compra?.

Es calcula, sobre la base de la capacitat de producció de vacunes declarada de Pfizer i Moderna i els seus acords de subministrament amb els Estats Units i la Unió Europea, així com amb el Japó i el Canadà, que aquests països poden esperar, en el millor dels casos, tindre al voltant del 50 per cent de les seues poblacions vacunades per a finals de 2021. Tenint en compte que, el 82 per cent de les vacunes que Pfizer diu que pot produir fins a 2022 i el 78 per cent de les de Moderna ja s'han venut als països rics, segons el grup de defensa Global Justice Now, podem imaginar sense dificultat la probable escassetat i

demores per a la resta del món. Es diu que els EUA ja ha realitzat comandes de vacunes per a cobrir a un 230% de la seua població i que el Canadà ha realitzat tantes comandes per endavant, que podria acabar amb 10 dosi per càpita.

Encara que és cert que aquestes empreses han promès arribar a acords amb fabricants de països pobres, no obtindre guanys durant la pandèmia i altres bons propòsits, la veritat és que el comportament d'aquest tipus d'empreses en pandèmies i crisis sanitàries passades com la del VIH/SIDA, alimenta els dubtes sobre el resultat final d'aquests bons propòsits.

Extensió del moviment per l'alliberament de les patents

El mes d'octubre passat l'Índia i Sud-àfrica van sol·licitar a l'Organització Mundial de Comerç (OMC) que permetera a tots els països optar per no atorgar ni fer complir les patents ni altres mesures de propietat intel·lectual per a medicaments, vacunes, proves de diagnòstics i altres tecnologies per a la COVID-19, mentre dure la pandèmia i fins que s'aconseguisca una immunitat de grup a nivell mundial. És sabut que més de 100 països dels 164 adherits a l'organització es mostren favorables a la sol·licitud de l'Índia i Sud-àfrica, però països tan importants com els Estats Units, Gran Bretanya, Suïssa, el Japó, el Canadà, Austràlia, el Brasil i la mateixa Unió Europea l'han rebutjada.

Per la seua part, altres organitzacions internacionals com Metges Sense Fronteres estan realitzant crides als governs perquè donen suport a aquest moviment inicial de l'Índia i Sud-àfrica, per tal d'assegurar-se que es prioritzen les vides humanes i que els països puguen fer front a aquesta pandèmia amb totes les eines mèdiques existents, en el convenciment que aquesta pandèmia no acabarà fins que acabe per a tots”.

Posició de la UE i el Govern d'Espanya

En aquest context la Unió Europea ha subscrit contractes, mantinguts inicialment en secret, amb empreses subministradores de vacunes per a assegurar-se el subministrament necessari per a la vacunació de la seua població. Al mateix temps dona suport a iniciatives per a la distribució equitativa de vacunes a tot el món com el sistema COVAX afavorit per l'OMS. No obstant això, tot indica que els recursos amb els quals en aquests moments disposa aquest sistema són totalment insuficients per a atendre les necessitats dels països en desenvolupament.

El Govern del Regne d'Espanya, per altra banda, proclama en la seua «Estratègia de resposta conjunta de la cooperació espanyola a la crisi del COVID-19» la necessitat d'un « Accés universal a vacunes, test i tractaments com a béns públics globals» i que a aquest efecte «Espanya serà proactiva en promoure polítiques de propietat intel·lectual que s'orienten a facilitar aquest accés universal i equitatiu, que aposten per llicències obertes, compartides, no exclusives a nivell mundial i no limitades en el temps, especialment en el que concerneix a resultats fruit dels diners públics. Impulsarà plataformes, repositoris i aliances que faciliten l'accés global i transparent al coneixement amb la finalitat de facilitar la

producció de gran escala, la distribució, la venda i l'ús de les tecnologies». Però, actua en sentit contrari quan s'alinea amb els governs que s'oposen a les demandes de l'Índia i Sud-àfrica davant l'OMC d'alliberar les patents de les vacunes.

Per tot allò que s'ha exposat anteriorment, es proposen els següents,

ACORDS

PRIMER. Instar la Unió Europea i al Govern d'Espanya a donar suport a la proposta de Sud-àfrica i l'Índia de perseguir una solució ràpida que permeta suspendre temporalment les patents i altres drets de propietat intel·lectual relacionats amb els medicaments, les vacunes, els diagnòstics i altres tecnologies de COVID-19.

SEGON.- Exigir a la Unió Europea la total transparència en relació amb els contractes per a l'adquisició de vacunes, medicaments i altres tecnologies de prevenció i tractament de la COVID-19, subscrits i que pugui subscriure en el futur amb les companyies subministradores privades.

TERCER.- Exigir al Govern d'Espanya i a la Unió Europea que despleguen tots els esforços necessaris per a fer que el sistema COVAX servisca perquè les vacunes arriben de manera ràpida i suficient a tots els països en vies de desenvolupament i menys desenvolupats.

QUART.- Instar al Govern d'Espanya a posar en marxa amb caràcter d'urgència plans de I+D+I en biotecnologies orientades a la salut pública i a garantir que els resultats de la innovació arriben, de la forma més assequible possible a les persones, si fóra necessari mitjançant la creació d'empreses biotecnològiques públiques.

Sergio Agueitos Soriano